

**„DZIECKO W PRZESTRZENI INFORMACYJNEJ
BIBLIOTEKI. BEZPIECZNE MEDIA,
PROMOCJA I EDUKACJA” – OGÓLNOPOLSKA
KONFERENCJA BIBLIOTEK PUBLICZNYCH
(25–26.10.2007 r.)–WYBÓR**

❖ ZAGROŻENIA DLA DZIECI W INTERNECIE:

- 1) narażenie na niebezpieczeństwo w prawdziwym świecie;
- 2) kontakt z nieodpowiednimi treściami;
- 3) różne formy nękania za pośrednictwem sieci;
- 4) złamanie prawa i/lub narażenie na straty finansowe;
- 5) psychomanipulacje:
 - pedofile;
 - sekty;
 - ruchy neonazistowskie;
 - samobójstwa;
- 6) blogi, strony WWW, e-mail, komunikatory, czaty (dzieci wolą np. gg niż pocztę elektroniczną; manipulatorzy często udają dzieci i bardzo dobrze potrafią manipulować).

❖ BADANIA:

W ramach programu „Safer Internet” w Polsce Fundacja Dzieci Niczyje wraz z agencją Gemius S.A. dwukrotnie przeprowadziły badania dotyczące zachowań dzieci w Internecie. Respondentami badań prowadzonych online były dzieci w wieku 12-17 lat. Część pytań badawczych adresowana była także do rodziców młodych Internautów. Wyniki badań posłużyły m. in. do planowania

programów edukacyjnych i kampanii medialnych oraz dały możliwość ewaluacji prowadzonych projektów.

STYCZEŃ 2006

1) *Czy ktoś kogo poznałeś/Aś w Internecie, chciał się z Tobą umówić na spotkanie? (N=1139)*

- nie – 26 %
- tak, jedna osoba – 20 %
- tak, kilka osób – 32 %
- tak, wiele osób – 16 %
- nie pamiętam – 6 %

2) *Czy doszło do spotkania? (N=772)*

- nie – 56 %
- tak, jeden raz – 19 %
- tak, kilka razy – 17 %
- tak, wiele razy – 8 %

WRZESIEŃ 2006

1) *Kontakt z nielegalnymi treściami (N=259 dzieci):*

a) erotyka i pornografia:

- więcej niż 5 razy – 37 %
- 3-5 razy – 11 %
- 1-2 razy – 23 %
- nigdy – 18 %
- ciężko powiedzieć – 11%

b) przemoc:

- więcej niż 5 razy – 20 %
- 3-5 razy – 7 %
- 1-2 razy – 24 %
- nigdy – 39 %
- ciężko powiedzieć – 9 %

c) ksenofobia i rasizm:

- więcej niż 5 razy – 8 %
- 3-5 razy – 5 %

- 1-2 razy – 16 %
- nigdy – 66 %
- ciężko powiedzieć – 6 %

1) *Sposób, w jaki dzieci natrafiają na niebezpieczne treści w Internecie:*

a) erotyk i pornografia (N=1812):

- przypadkowo – 63 %
- na niektóre przez przypadek, na niektóre celowo – 25 %
- celowo – 12 %

b) przemoc (N=1321):

- przypadkowo – 61 %
- na niektóre przez przypadek, na niektóre celowo – 29 %
- celowo – 10 %

c) ksenofobia i rasizm (N=731):

- przypadkowo – 74 %
- na niektóre przez przypadek, na niektóre celowo – 16 %
- celowo – 10 %

❖ **BOLESNE FAKTY:**

- zjawisko wykorzystywania dzieci wzrosło o ponad 150 % w ciągu ostatnich 10 lat;
- w Internecie znajduje się ponad 100 tys. zdjęć z pornografią dziecięcą;
- na stronach tych pojawia się w sumie 20 tys. dzieci;
- średnia wieku tych dzieci to 9 lat.

❖ **POLSKIE REGULACJE PRAWNE:**

- spór o definicję pornografii;
- niejasna definicja małoletniości;
- dozwolona „cyberpornografia” dziecięcą;
- niejasna definicja „doprowadzenia do innych czynności seksualnych”
- brak zakazu i konsekwencji uwodzenia dziecka przez Internet.

❖ **CYBERBULING:**

- **CYBERBULING** jest to prześladowanie za pomocą Internetu (lub innych nowych technologii), przeważnie przez rówieśników. **CYBERBULING** ma na celu ośmieszenie danej osoby, a dotyczy zakładania blogów, publikowania przerobionych zdjęć, publikowania anonsów wraz z danymi osobowymi.

❖ **CZY CYBERBULING JEST NIEBEZPIECZNY? TAK,**

BO:

- treści są dostępne 24 h/dobę;
- istnieje duża liczba odbiorców, która może się ciągle zwiększać;
- nadawca może pozostać anonimowy;
- treści opublikowane w Internecie żyją własnym życiem.

❖ **SZKODLIWE TREŚCI W INTERNECIE:**

- pornografia;
- pornografia dziecięca;
- przemoc;
- wulgarność;
- używki;
- hazard;
- rasizm i ksenofobia.

❖ **POWYŻSZE TREŚCI SĄ SZKODLIWE, BO:**

- są ogólnodostępne;
- nie są należycie zabezpieczone przed dziećmi;
- dzieci nie muszą ich szukać, aby na nie trafić;
- ich udostępnianie nie jest ścigane prawnie.

❖ **PORNOGRAFIA DZIECIĘCA:**

- nie każde zdjęcie nagiego dziecka to pornografia dziecięca;

- za każdym zdjęciem czy filmem będącym pornografią dziecięcą kryje się krzywda dziecka;
- handel pornografią dziecięcą przynosi zyski większe niż handel narkotykami;
- istnieje niewiele polskich stron na temat pornografii dziecięcej, brak stron komercyjnych na ten temat w Polsce;
- w Polsce miesięcznie jest 18 tys. zapytań o pornografię dziecięcą w wyszukiwarkach internetowych.

❖ **FILTROWANIE TREŚCI W INTERNECIE:**

- wspomaga opiekunów;
- filtry blokują tylko część szkodliwych treści, ale blokują też treści dopuszczalne;
- każdy program jest zawodny;
- owoc zakazany kusi najbardziej;
- konfrontacja to nie metoda wychowawcza.

❖ **CYBERPRZESTĘPSTWA:**

- hacking, craking;
- groźby karalne, nękanie;
- oszustwa, wyłudzenia;
- wywiad przestępczy.
- **8 % PRZESTĘPSTW W ŚWIECIE RZECZYWISTYM POPEŁNIAJĄ NIELETNI, A W INTERNECIE JEST TO AŻ 80 %!!**

❖ **PEDOFIL:**

- pedofil to osoba, której popęd seksualny jest ukierunkowany na dziecko;
- nie każdy kto molestuje dziecko jest pedofilem;
- nie każdy pedofil molestuje dzieci;
- większość przypadków pedofilii ma miejsce w „kręgu zaufania dziecka” (rodzina, bliscy znajomi);

- w większości przypadków rodzina nie jest wsparciem dla dziecka molestowanego przez pedofila;
- **PEDOFIEM MOŻE BYĆ KAŻDY!!**
- nie ma reguły wieku, wykształcenia, miejsca zamieszkania, statusu majątkowego, wyglądu ani płci pedofila;
- pedofilami mogą być także kobiety;
- ostrożnie można mówić o „zawodach ryzyka” w temacie pedofilii.

❖ **PROBLEMY PEDAGOGICZNE:**

- uzależnienia;
- gry komputerowe;
- prostytutka;
- problemy w nauce;
- dezadaptacja społeczna;
- „virtual to real, real to virtual”;
- dzieci nie potrafią realnie rozmawiać;
- rośnie pokolenie „cZe skoNt klikAsh”.

❖ **GŁÓWNE PRZYCZYNY PROBLEMÓW Z INTERNETEM:**

- 1) internauci czują się anonimowi (złudne);
- 2) internauci czują się bezkarni (złudne);
- 3) dzieci nie znają prawa;
- 4) nie uczymy dzieci wartości;
- 5) błędy wychowawcze:
 - dziecko szuka w sieci tego, czego mu brakuje w domu, w życiu rzeczywistym (ciepła, zrozumienia, akceptacji, miłości, zainteresowania, przyjaźni);
 - brak nadzoru;
 - brak wychowania do Sieci.

❖ **CO ROBIĆ:**

- uczyć pedagogów, nauczycieli;
- uczyć dorosłych (rodziców);
- uczyć dzieci;
- reagować;
- tworzyć „enklawy doba”.

❖ **RADY DLA RODZICÓW:**

- niech komputer z połączeniem do Internetu stoi we wspólnym miejscu;
- nie karz dziecka za błędy, o których ci nie mówi;
- **ROZMAWIAJ Z DZIECKIEM!!**
- nie bój się przyznać do niewiedzy lub błędu;
- baw się Siecią, poznawaj ją;
- surfuj po Sieci ze swoim dzieckiem;
- pokazuj dziecku wartościowe miejsca w Sieci;
- wychowuj do Sieci;
- wspomagaj się programami filtrującymi (**ALE NIE WYRĘCZAJ SIĘ NIMI!!**);
- ustal z dzieckiem zasady korzystania z Internetu i egzekwuj je;
- porozumiewaj się z rodzicami kolegów i koleżanek dziecka;
- w przypadku przestępstwa niczego nie kasuj z komputera;
- zawiadamiaj policję o przestępstwie, a administratorów o niewłaściwych zachowaniach;
- ucz dziecko zasad bezpiecznego korzystania z Internetu, ale nie strasz go.

❖ **ZASADY DLA DZIECI:**

- osoba po drugiej stronie nie musi być tym, za kogo się podaje;
- **NIE PODAWAJ W SIECI ŻADNYCH DANYCH OSOBOWYCH, NIE WYSYŁAJ ZDJĘĆ!!**
- umawianie się z osobami poznanymi w Internecie – wybierać miejsca publiczne, brać ze sobą kolegę lub koleżankę;

- jeśli coś cię zaniepokoi lub zawstydzi – powiedz o tym komuś dorosłemu.

❖ **DYŻURNET.PL:**

„**DYŻURNET.PL**” to nazwa działającego przy „Naukowej i Akademickiej Sieci Komputerowej” – „NASK” punktu kontrolnego (tzw. „hotline”) przyjmującego zgłoszenia na temat występujących w Internecie nielegalnych treści, w r. o charakterze rasistowskim i ksenofobicznym, pornograficznym. „**DYŻURNET.PL**” powstał w ramach programu Unii Europejskiej „Safer Internet Action Plan” i nosi oficjalną nazwę „NIFC Hotline Polska” („NIFC” jest skrótem od „National Initiative for Children”).

Współpraca narodowych zespołów hotline odbywa się w ramach stowarzyszenia „INHOPE” („The Association of Internet Hotline Providers”). Aktualnie skupia ono zespoły z krajów europejskich z innych części świata, w tym z Ameryki Północnej, Australii i Azji.

„Hotline” jest jednym z dwóch projektów realizowanych przez „NASK” w ramach programu „Safer International”. Przedsięwzięciem komplementarnym jest projekt „Awareness”, którego celem jest szeroka akcja uświadamiająca i propagowanie zasad bezpiecznego korzystania z Internetu przez dzieci i młodzież, realizowany przez „NASK” i „Fundację Dzieci Niczyje”. Realizację obu tych projektów rozpoczęto w styczniu 2005 r.

„**DYŻURNET.PL**” współpracuje z organizacjami rządowymi i pozarządowymi z operatorami Internetu i dostawcami treści internetowych (ISP i ICP).

Obecnie, od 1.10.2006 r., zespoły „**DYŻURNET.PL**” i „Awareness” realizują w Polsce kolejny etap europejskiego programu, tworząc jeden wspólny projekt pod nazwą „SAFERINTERNET.PL”.

❖ **PROGRAM „SAFER INTERNET” W POLSCE – 2005-2006:**

W Polsce program „**SAFER INTERNET**” realizowany jest przez Konsorcjum, złożone z „Fundacji Dzieci Niczyje” („FDN”) oraz „Naukowej i Akademickiej Sieci Komputerowej” („NASK”).

Od stycznia 2005 r. obie organizacje pod nazwą „**SAFER INTERNET**” realizują projekt „Awareness”, którego koordynatorem jest „FDN”. W ramach projektu „**SAFER INTERNET**” realizowane są kompleksowe działania, które obejmują:

- diagnozę zagrożeń związanych z nowymi mediami w Polsce;

- edukację dzieci i rodziców w zakresie bezpieczeństwa w Sieci;
- podnoszenie kompetencji profesjonalistów w zakresie bezpieczeństwa w Internecie;
- inicjowanie działań mających na celu zwiększenie bezpieczeństwa w Internecie;
- promocję „Dyżurnemu” (polskiego punktu do spraw zwalczania nielegalnych treści w Internecie).

Od października 2004 r. „NASK” realizuje w Polsce „Hotline”. Od stycznia 2005 r. zespół „NIFC Hotline Polska-Dyżurnet.pl” rozpoczął przyjmowanie zgłoszeń dotyczących treści w Internecie.

❖ KONSORCJUM „FDN-NASK-FUNDACJA DZIECI NICZYJE”:

Fundacja Dzieci Niczyje jest organizacją pozarządową o charakterze non-profit, która od 1991 r. zajmuje się szeroko rozumianą pomocą dzieciom krzywdzonym, ich rodzicom i opiekunom. Fundacja prowadzi ośrodki pomocy dzieciom krzywdzonym oraz jest organizatorem wielu przedsięwzięć związanych z problematyką krzywdzenia dzieci: konferencji, szkoleń i kampanii społecznych. Od 2003 r. „FDN” podejmuje różne inicjatywy mające na celu zmniejszenie skali zagrożeń, których źródłem może być Internet, ukierunkowane zwłaszcza na najmłodszych internautów.

W ramach programu badawczego „FDN” prowadzi kampanie „Dziecko w Sieci” oraz serwis internetowy dla dzieci „Sieciaki.pl”. Działania „FDN” na rzecz bezpieczeństwa dzieci w Internecie realizowane są w ramach programy „Akademii Bezpieczeństwa Internetu”. „FDN” prowadzi też liczne szkolenia dla profesjonalistów, dotyczących problematyki wykorzystywania seksualnego dzieci w Internecie oraz wydaje publikacje związane z tą problematyką.

❖ OGÓLNOPOLSKA KAMPANIA SPOŁECZNA „DZIECKO W SIECI”:

- I etap – 2004 r.; hasło kampanii: **„NIGDY NIE WIADOMO, KTO JEST PO DRUGIEJ STRONIE”;**

- II etap – 2006 r.; hasło kampanii: **INTERNET TO OKNO NA ŚWIAT. CAŁY ŚWIAT**”.

❖ **FUNDACJA „KIDPROTECT.PL”:**

Fundacja **„KIDPROTECT.PL”** działa od 2002 roku. Jest organizacją non-for-profit założoną przez Jakuba Śpiewaka. Celem Fundacji jest:

- 1) działalność na rzecz nauki, edukacji, oświaty i wychowania w zakresie obejmującym zapobieganie patologiom społecznym, a w szczególności przestępczości seksualnej;
- 2) pomoc społeczna i działalność charytatywna na rzecz dzieci i rodzin dotkniętych patologiami społecznymi, a w szczególności ofiar przestępczości seksualnej;
- 3) działalność na rzecz porządku i bezpieczeństwa publicznego oraz przeciwdziałania patologiom społecznym, a w szczególności przestępczości seksualnej skierowanej przeciwko dzieciom;
- 4) promocji i organizacji wolontariatu;
- 5) działalność wspomagająca technicznie, szkoleniowo i informacyjnie organizacje pozarządowe oraz inne podmioty działające w sferze pożytku publicznego.

W ramach fundacji działa „eGrupa Wsparcia” powstała po to, by dać możliwość osobom (zarówno kobietom jak i mężczyznom), którzy doświadczyli molestowania seksualnego w dzieciństwie, a są uczestnikami forum dyskusyjnego **„KIDPROTECT.PL”**, znalezienia bezpiecznego miejsca do rozmawiania, wymiany myśli, poglądów, opowiedzenia o swoich odczuciach w gronie osób o podobnych doświadczeniach.

❖ **PRZYDATNE STRONY INTERNETOWE:**

- www.saferinternet.pl
- www.dyzurnet.pl
- www.bezpiecznyinternet.org
- www.kidprotect.pl
- www.stoppedofilom.pl
- www.helpline.pl

- www.dbi.pl
- www.inhope.pl
- www.dzieckowsieci.pl
- www.kopd.pl
- www.fdn.pl
- www.niebieskalinia.pl
- www.sieciaki.pl
- www.przedszkolaki.sieciaki.pl

Opracowała
mgr Agnieszka Słowińska